

УДК 37.015.31:6:355.237

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.12.279001>

ORCID 0000-0003-3065-9095

ORCID 0000-0003-3776-0823

ТЕХНОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЯК ПРОБЛЕМА НАУК ПРО ОСВІТУ

Павло Хоменко,

доктор педагогічних наук, професор, декан факультету фізичного виховання та спорту,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка;

Євген Денисенко,

кандидат педагогічних наук, начальник відділу заочного та дистанційного навчання,
Національна академія Національної гвардії України

У статті визначено роль та місце технологічної компетентності в загальній структурі військово-професійної компетентності майбутніх офіцерів. Визначено вимоги до процесу підготовки військового фахівця, який володіє технологічною компетентністю. Встановлено, що проблема формування технологічної компетентності майбутнього офіцера буде ефективно вирішена, якщо у навчальному процесі буде реалізовано такі види військово-професійної діяльності: науково-дослідницька, організаційно-управлінська, педагогічна, проектно-конструкторська та інноваційна. Для кожного виду діяльності майбутнього офіцера визначено перелік технологічних умінь. Доведено, що типові вимоги до технологічної компетентності майбутніх офіцерів зумовлено трьома взаємопов'язаними компонентами: ціннісно-мотиваційним (покликаний розвивати у майбутніх офіцерів ціннісні орієнтації – складний соціально-психологічний феномен, що зумовлює спрямованість та активність особистості, її вчинки та поведінку, ставлення до військово-професійної діяльності), когнітивно-діяльнісним (узагальненими, динамічними, функціональними, загальнотехнічними знаннями, вміннями та навичками; системою теоретичних знань та вмінь, що знаходяться в основі ключових (базових, універсальних) компетентностей; володінням контентом змісту компетентності, що входить до структури ключових компетентностей) та рефлексивно-оцінним (передбачає рефлексивні вміння, що визначають рівень розвиненості самооцінки, самоконтролю та саморегуляції, відповідальності за результати власної діяльності, потенціал самореалізації у військово-професійній сфері).

Проведено висновки стосовно місця і ролі технологічної компетентності в структурі військово-професійної компетентності майбутніх офіцерів та розглянуто цю компетентність, як інтегративну якість військового фахівця, яка структурується взаємозв'язком педагогічних, управлінських, проектних, соціальних навичок та є детермінантою ефективної військово-професійної діяльності.

Ключові слова: *майбутній офіцер, військово-професійна компетентність, технологічна компетентність, технологічні уміння.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку системи військової освіти в Україні зумовлений зміною військово-політичної обстановки, орієнтацією на якісне оновлення параметрів професійної підготовки військових фахівців, її перехід на кращі світові стандарти. Саме тому високої актуальності набуває розробка та впровадження новітніх методик і способів освіти, спрямованих на технологізацію підготовки високопрофесійних військових кадрів. Водночас низка вчених у галузі військової освіти справедливо зазначають, що сучасну військово-професійну підготовку в Україні все ще недостатньо зорієнтовано на формування фахівця, готового в умовах воєнних дій до прийняття

нестандартних рішень у складній бойовій обстановці, гнучкого компетентного, озброєного методиками та засобами вирішення професійних завдань, що динамічно змінюються та потребують розвитку тих аспектів компетентності, що є стандартизованими, проєктованими, технологізованими.

Аналіз публікацій і досліджень. Фундаментальні положення і практичні рекомендації з питань розвитку професійної компетентності майбутніх офіцерів, та окремих її складників привертала увагу багатьох дослідників: загальні основи фахової підготовки майбутніх офіцерів вивчали О. Борознюк, Л. Олійник, І. Романюк, О. Щербій; питання формування у майбутніх офіцерів професійної компетентності представлені в публікаціях В. Васищева, А. Бухуна, В. Оніпко, П. Онищука; теоретичні та методичні основи підготовки майбутніх офіцерів до виконання службових обов'язків розглянуто в дослідженнях О. Багаса, О. Торічного, О. Михайлишина, І. Платонова та ін. У роботі Е. Сарафанюка досліджено умови підвищення якості загальновійськової підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів з використанням віртуального моделювання (Сарафанюк, 2005); педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх офіцерів розкриті в дисертації О. Євсюкова (Євсюков, 2006); теоретичні та практичні аспекти формування науково-дослідницької компетентності майбутніх офіцерів розроблені в роботах О. Полонського (Полонський, 2019); потенціал інтерактивних технологій у формуванні фахової компетентності майбутніх офіцерів представлено в працях О. Торічного (Торічний, 2016). Низку різнопланових досліджень потенціалів формування військово-професійної компетентності майбутніх офіцерів запропоновано науковою школою Л.Кравченко: громадянський аспект – А. Бухун (2017); управлінсько-адміністративний – Є. Денисенко (2018); загальнопедагогічний – В. Васищев (2021). Водночас з'ясовано, що теоретичні аспекти проблеми розвитку технологічної компетентності майбутніх офіцерів потребують свого поглиблення в руслі підходів до професійної підготовки військових фахівців у теорії і практиці вітчизняних наук про освіту, оновлення яких зумовлено аналізом результатів воєнних дій на території нашої країни.

Мета статті – теоретичний аналіз поняття «технологічна компетентність», вивчення її функцій, складників та специфіки формування у майбутніх офіцерів у процесі військово-професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Специфіка професійної компетентності офіцера зумовлена особливостями військової служби, соціальним замовленням суспільства та закріпленням цілей військової служби в законах, військових статутах і наказах, боєздатністю військових підрозділів та частин, що знаходяться в підпорядкуванні, власною фізичною та психологічною готовністю до виконання військових завдань, моральним станом особового складу, відповідністю індивідуальних якостей і дій військовослужбовця поставленим цілям, завданням та функціям. Таким чином, військово-професійна компетентність – це інтегративна якість майбутніх офіцерів, яка є сукупністю професійно значущих характеристик, здатністю й готовністю вирішувати професійні проблеми та завдання, що виникають у службово-бойовій діяльності з використанням знань, навичок, умінь, зумовлена системою ключових компетентностей.

Системний аналіз літературних джерел свідчить, що технологічну компетентність розглядають як складник професійної компетентності, що виражається в готовності та можливості ефективно вирішувати професійні проблеми з використанням різних технологій (Євсюков, 2006; Коберник, 2008).

Процес підготовки військового фахівця, який володіє технологічною компетентністю, на думку вчених має відповідати таким вимогам:

- організація навчального процесу, його мета, зміст та форми мають забезпечувати можливість творчої діяльності майбутнього офіцера;
- орієнтація військово-професійна підготовка має бути зорієнтованою на системний і цілеспрямований розвиток фахівця, який володіє знаннями, необхідними для обслуговування технологічних процесів у військовій сфері;

- системний розвиток когнітивних, комунікативних, креативних, організаційних, інформаційно-аналітичних і контролюючих навичок майбутнього офіцера;
- опора у професійній підготовці на цілісну теоретичну концепцію формування технологічної компетентності військового фахівця;
- реалізація на технологічній основі міжпредметних зв'язків у практиці підготовки майбутніх офіцерів;
- комплексний вплив на інтелектуальну, мотиваційну, емоційну та діяльнісну сфери здобувачів вищої військової освіти;
- максимальне забезпечення самостійності, ініціативності та творчого характеру дій здобувача в процесі як початкового оволодіння військовою професією, так і в ході підвищення його військової майстерності;
- розвиток у військовослужбовців військово-професійної спрямованості та прагнення до професійного самовдосконалення;
- максимальне уникнення дій за шаблоном та алгоритмом, механічного заучування та активне стимулювання ініціативи та творчості (Туташинський, 2014).

Із зазначеного бачимо, що набуття технологічної компетентності майбутнього офіцера може бути результатом лише якісної професійної підготовки, здатної сформувати вміння професійно застосовувати функціональні знання під час виконання усіх видів військово-професійної діяльності (Сазоненко, 2000).

Процес професійної підготовки майбутніх офіцерів має бути зорієнтованим на реалізацію потреб суспільства у компетентних, високоосвічених фахівцях, здатних проектувати та технологічно реалізовувати форми взаємодії, організацію відносин між суб'єктами діяльності у військовій сфері. Дослідження показало, що потреба в технологічній складовій професійної підготовки майбутніх офіцерів є невід'ємною умовою розвитку військово-професійно освіти. У зв'язку з цим процес такої підготовки має включати методи наукового пошуку, проблемності, застосування творчих форм навчально-професійної, навчально-пізнавальної діяльності, розробку професійно-творчих проєктів (Мачача, 2019).

Якщо військово-професійну компетентність ми розглядаємо як якість особистості майбутнього офіцера, що забезпечує володіння ним професійною діяльністю на високому рівні, здатність фахівця проектувати свій подальший професійний розвиток, та технологічна компетентність забезпечує якісне виконання професійних функцій, управління процесом військово-професійної підготовки, створення професійно-творчого простору, проектування та реалізацію навчально-професійної діяльності, етапність професійно-пізнавальної діяльності, отримання гарантованого результату підготовки майбутніх фахівців. Технологічна компетентність знаходить своє відображення та прояв через визначення етапів і алгоритмів діяльності; організацію управління процесами у військовій сфері; прагнення дотримуватися закономірностей та принципів організації військово-професійної підготовки; готовність проектувати та здійснювати діагностично поставлені цілі; структурований зміст навчання, методи та дидактичні засоби для вирішення завдань професійної підготовки (Сарафанюк, 2005).

Вважаємо, що формування технологічної компетентності буде більш ефективним, якщо підготовка майбутніх офіцерів здійснюватиметься на основі взаємозв'язку навчального та науково-дослідницького процесів. У цьому контексті науково-дослідницька складова розвитку технологічної компетентності актуалізує мотиваційно-цільову спрямованість здобувачів, розширює зміст навчального матеріалу з дисциплін військово-професійного циклу, актуалізує наукові знання та визначає вектори їхнього практичного застосування. Дослідження освітньо-проєктувальних, організаційно-технологічних, соціокультурних, навчально-професійних процесів військової освіти збагачує знанневий (уявлення про сутність військово-професійної компетентності, її технологічну складову) та діяльнісний (оволодіння способами організації навчально-пізнавальної та навчально-професійної діяльності майбутніх офіцерів) аспекти

формування технологічної компетентності. Таким чином, формування технологічної компетентності майбутніх офіцерів через взаємозв'язок навчальних та науково-дослідницьких процесів розглядаємо одним із інноваційних підходів у військово-професійній підготовці.

За результатами емпіричного дослідження нами запропоновано чинники, які пояснюють перспективи формування технологічної компетентності майбутнього офіцера:

- оптимізація процесу військово-професійної підготовки майбутніх офіцерів;
- моделювання військово-професійної діяльності під час виконання бойових завдань;
- створення умов для саморозвитку фахівців військової галузі – розвиток самовизначальних позицій та установок;
- збільшення питомої ваги практичних занять, пов'язаних із вирішенням бойових завдань;
- підвищення рівня методичної підготовленості викладачів, які проводять заняття;
- удосконалення системи управління процесом професійної підготовки майбутніх офіцерів;
- створення ефективної системи контролю за розвитком військово-професійної підготовленості;
- розвиток мотивації до військово-професійної діяльності;
- розвиток творчих здібностей, пошукового характеру професійної діяльності, здатності до оперативної реакції на екстремальну обстановку;
- здатність до саморозвитку та професійного самоствердження фахівця.

Проблемно-пошуковий аналіз джерел дослідження, проведений під час вивчення публікацій і дисертаційних робіт засвідчив, що зміст технологічної компетентності майбутніх офіцерів вчені визначають переважно трьома взаємопов'язаними компонентами: ціннісно-мотиваційним, когнітивно-діяльнісним та рефлексивно-оцінним.

Ціннісно-мотиваційний компонент покликаний розвивати у майбутніх офіцерів ціннісні орієнтації – складний соціально-психологічний феномен, що зумовлює спрямованість та активність особистості, її вчинки та поведінку, ставлення до військово-професійної діяльності. Ціннісні орієнтації встановлюють ступінь виразності мотивів. У психологічній науці мотиви визначаються як внутрішнє спонукання особистості діяльності, що з задоволенням певних потреб. Технологічна компетентність успішно розвивається й актуалізується лише при особистісному прийнятті та усвідомленні поставлених навчальних цілей, що, в свою чергу, стимулює розвиток відповідальності, ініціативи, готовності до творчості. Технологічна компетентність буде ефективно сформованою у процесі військової підготовки лише тоді, коли остання буде прийнята майбутніми офіцерами як особистісна цінність; при цьому зміст та методика військово-професійної підготовки мають відповідати змістові та формам майбутньої діяльності офіцерів і сприяти засвоєнню ними універсальних способів вирішення військово-професійних завдань.

Аналіз концепцій і варіантів обґрунтування сутності технологічної компетентності, вивчення науково-дослідницької діяльності Національної академії Національної гвардії України, інших військових ЗВО дозволили акцентувати в структурі ціннісно-мотиваційного компонента досліджуваної компетентності майбутніх офіцерів такі особистісні якості: здатність до самоосвіти; саморозвиток творчих здібностей, необхідних у майбутній військово-професійній діяльності; готовність до служіння Україні.

З позиції актуалізації когнітивно-діялісного компоненту технологічної компетентності, ефективність військово-професійної підготовки майбутніх офіцерів забезпечується: узагальненими, динамічними, функціональними, загальнотехнічними знаннями, вміннями та навичками; системою теоретичних знань та вмінь, що знаходяться в основі ключових (базових, універсальних) компетентностей; володінням контентом змісту компетентності, що входить до структури ключових компетентностей (когнітивним

аспектом компетентності). Зміст когнітивно-діяльнісного компоненту технологічної компетентності може бути представлений технологічними знаннями, на основі яких формуються відповідні навички та вміння; такі знання залежать від способів перетворювальної діяльності, які містять інформацію про засоби, предмети і результати цієї діяльності.

Аналіз навчальних програм з дисциплін військової підготовки, а також продуктів спільної діяльності здобувачів та викладачів Національної академії Національної гвардії України дозволяє зробити висновок, що зміст, форми та методи організації військово-професійної підготовки мають достатній потенціал для оволодіння майбутніми офіцерами технологічними знаннями в галузях управління озброєнням та підрозділами, навчання та виховання військовослужбовців, експлуатації техніки та озброєння, створення науково-технічної продукції, в тому числі й на основі сучасних інформаційних технологій.

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне як найважливіший критерій сформованості у майбутніх офіцерів зазначених видів професійної діяльності розглядати універсальні технологічні вміння фахівців, отримані в процесі вивчення дисциплін професійного циклу; переконані, що сукупність технологічних умінь у поєднанні із узагальненими технологічними знаннями становитиме зміст когнітивно-діяльнісного компонента технологічної компетентності майбутніх офіцерів. Охарактеризуємо провідні, на наш погляд, види діяльності майбутніх фахівців у руслі вимог до їхньої технологічної компетентності.

Науково-дослідницьку діяльність майбутнього офіцера визначаємо як специфічний вид професійної діяльності, в процесі виконання якої за допомогою різноманітних методів виявляються нові характеристики та показники досліджуваного об'єкту. Цей вид діяльності зорієнтовано на такі технологічні вміння:

- робота зі спеціальною нормативною військовою літературою (накази, положення, інструкції тощо);
- робота з інформаційними джерелами, критичний аналіз та оцінка отриманих даних;
- прагнення до постійного самовдосконалення, набуття нових знань шляхом використання сучасних інноваційних технологій.

Організаційно-управлінську діяльність розглядаємо як специфічний вид діяльності, що передбачає вміння майбутнього офіцера оперативно, в гранично стислі терміни сформулювати й довести до виконання рішення, оптимальні з точки зору досягнення поставленої мети. Цей вид діяльності характеризується такими технологічними вміннями:

- компонування, аналіз і оцінка інформації, необхідної для прийняття рішення;
- оцінка ситуації, самостійність прийняття рішення;
- планування власної діяльності і діяльності підлеглих;
- здійснення добору виконавців і раціональний розподіл обов'язків між ними;
- організація роботи підлеглих з виконання поставлених завдань;
- контроль і корекція процесу виконання поставлених завдань, надання своєчасної консультації і допомоги;
- управління підрозділами у мирний і воєнний час.

Педагогічну діяльність майбутніх офіцерів розглядаємо як поєднання навчання, виховання, особистісного розвитку, спрямоване на регулювання процесу засвоєння особистістю військовослужбовців знань, умінь, навичок, досвіду військово-професійної діяльності. Педагогічна діяльність передбачає наявність у офіцера глибоких знань у сфері військової педагогіки та психології, широкої ерудиції, комунікабельності. В педагогічній діяльності майбутнього офіцера виділяємо такі технологічні вміння:

- підготовка і проведення на належному методичному рівні навчальних занять із підлеглими з військово-професійних дисциплін;
- системна підтримка належної поведінки та дисципліни у військових підрозділах.

Проектно-конструкторську діяльність майбутніх офіцерів тлумачимо як сукупність дій із проектування та реалізації науково-технічних розрахунків, креслень, конструкцій технічних систем та механізмів. Цей вид діяльності також містить уміння військового фахівця грамотно експлуатувати озброєння і військову техніку, підтримувати її в справному стані. Військово-технічні вміння передбачають наявність у офіцера міцних інженерних знань, підкріплених позитивним практичним досвідом. Цей вид діяльності зорієнтовано на такі технологічні вміння:

- володіння алгоритмами побудови дій;
- спроможність організувати й виконати роботи з підготовки військової техніки, озброєння, приладів бойового застосування з дотриманням техніки безпеки;
- розробка бойових документів;
- оформлення і ведення військово-технічної документації.

Інноваційну діяльність майбутніх офіцерів спрямовано на технічне засвоєння результатів наукових досліджень і практичних розробок, що підвищують ефективність способів і засобів здійснення практичних процесів, у тому числі – освоєння нової продукції та технологій. Інноваційна діяльність передбачає володіння комплексом таких технологічних умінь:

- здатність орієнтуватися в постійно змінних умовах і ситуаціях, здійснювати пошук, систематизацію й аналіз інформації для впровадження інноваційних проектів;
- визначення шляхів і способів розробки інноваційних проектів;
- самостійна і командна розробка проектів із використанням сучасних технологій (в тому числі інформаційних);
- визначення ефективності створеного продукту та напрямів його впровадження.

Отже, типовий зміст когнітивно-діяльнісного компонента технологічної компетентності становлять такі узагальнені технологічні знання та вміння: системний та творчий підхід до вирішення професійних проблем; прогнозування та оцінювання результатів прийнятого рішення; використання технології із дотриманням вимог безпеки; організація та провадження діяльності на основі технологій з охорони навколишнього середовища; самостійне конструювання нових технологій та застосування їх у військово-професійній діяльності.

Не викликає сьогодні заперечень думка про те, що сучасному офіцерові для здійснення продуктивної військово-професійної діяльності необхідно здійснювати селекцію технологій для оцінки їх ефективності, визначати ступінь ризиків при їх упровадженні, адаптувати їх, створювати та впроваджувати у професійну діяльність інноваційні технології. Такі види роботи майбутній офіцер може здійснювати на основі різних форм критичного та рефлексивного мислення, тому важливим є *рефлексивно-оцінний компонент* технологічної компетентності, зорієнтований на формування у здобувачів здатності до аналізу власної діяльності та оцінки досягнутих результатів. Завдяки сформованості у майбутнього офіцера рефлексивно-оцінного компонента технологічної компетентності функції контролю та оцінки, що здійснюються переважно викладачами, переходять у самоконтроль та самооцінку кожного здобувача вищої військової освіти.

Рефлексивно-оцінний компонент технологічної компетентності майбутнього офіцера передбачає рефлексивні вміння, що визначають рівень розвиненості самооцінки, самоконтролю та саморегуляції, відповідальності за результати власної діяльності, потенціал самореалізації у військово-професійній сфері. У нашому дослідженні під рефлексивними вміннями розуміємо універсальні вміння, що володіють властивістю перенесення на різні галузі знання та види діяльності та забезпечують на основі самоконтролю, саморегуляції й самооцінки досягнення поставленої мети у змінних (складних та невизначених) умовах діяльності.

Висновки. Узагальнюючи результати теоретичних досліджень і власного досвіду роботи, відзначаємо, що нині серед провідних позицій військово-професійної

компетентності майбутніх офіцерів важливу роль більшість учених відводять технологічній компетентності і розглядають її не лише як уміння працювати, а й насамперед як здатність до прийняття певних рішень, створення власного продукту, несення відповідальності за ці продукти і рішення, готовність і потребу в творчості. Технологічну компетентність майбутнього офіцера розглянуто нами як інтегративну якість військового фахівця, яка структурується взаємозв'язком педагогічних, управлінських, проєктних, соціальних навичок та є детермінантою ефективної військово-професійної діяльності. Таким чином, технологічна компетентність майбутнього офіцера – це сукупність знань (виробничі, проєктно-технологічні, конструкторські, науково-дослідницькі та прогностичні), умінь, навичок, пов'язаних із основними видами військово-професійної діяльності (навчальної, виховної, технологічної, методичної, дослідницької), досвіду такої діяльності та військово-технологічної культури.

ЛІТЕРАТУРА

- Бухун, А. Г. (2017). *Розвиток громадянської компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України у процесі професійної підготовки*. (Автореф. дис. канд. наук). Полтава.
- Васищев, В. С. (2014). *Розвиток загальнопедагогічної культури майбутніх офіцерів у процесі професійної підготовки у військовому вищому навчальному закладі*. (Автореф. дис. канд. наук). Полтава.
- Денисенко, Є. В. (2018). *Формування адміністративно-управлінської компетентності майбутніх офіцерів у процесі професійної підготовки*. (Автореф. дис. наук). Запоріжжя.
- Євсюков, О. Ф. (2006). *Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх офіцерів у навчальному процесі вищого військового навчального закладу*. (Дис. канд. наук). Харків.
- Коберник, О. М. (2008). Компетентнісний підхід в технологічній освіті. *Проблеми трудової і професійної підготовки*, 12, 9-16.
- Кравченко, Л. М., Хоменко, П. В., & Полонський, О. В. (2019). Дослідницький потенціал системи військових практик та стажувань у професійній підготовці офіцерів тактичного рівня Національної гвардії України. *Українська професійна освіта*, 6, 29-30.
- Мачача, Т. С. (2019). Методологічні засади формування культурологічного змісту варіативного складника профільної технологічної освіти. *Проблеми сучасного підручника. Педагогічна думка*, 23, 171-183.
- Полонський, О. В. (2019). Формування науково-дослідницької компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення дисциплін професійного циклу як педагогічна проблема. *Педагогічні науки*, 73, 78-82.
- Сазоненко, Г. С. (Ред.). (2000). *Перспективні освітні технології*. Київ: Гопак.
- Сарафанюк, Е. І. (2005). *Педагогічні умови підвищення якості загальновійськової підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів з використанням віртуального моделювання*. (Автореф. дис. канд. наук). Одеса.
- Торічний, О. (2017). Громадянськість у контексті професійної компетентності майбутніх офіцерів. *Українська професійна освіта*, 2, 84-100.
- Торічний, О. В. (2016). Потенціал інтерактивних технологій у формуванні фахової компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогіка*, 2. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_2_9.
- Туташинський, В. І. (2014). Понятійно-термінологічний апарат проєктно-технологічної та інноваційної діяльності. В *Збірник матеріалів ІХ Міжрегіонального семінару* (с. 41-47). Київ.

REFERENCES

- Bukhun, A. H. (2017). *Rozvytok hromadianskoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy u protsesi profesiinnoi pidhotovky* [Development of civic competence of future officers of the National Guard of Ukraine in the process of professional training]. (Extended abstract of PhD diss.). Poltava [in Ukrainian].
- Denysenko, Ye. V. (2018). *Formuvannia administratyvno-upravlinskoii kompetentnosti maibutnikh ofitseriv u protsesi profesiinnoi pidhotovky* [Formation of administrative and managerial competence of future officers in the process of professional training]. (Extended abstract of PhD diss.). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
- Kobernyk, O. M. (2008). Kompetentnisnyi pidkhdid v tekhnolohichnii osviti [Kompetentnisnyi pidkhdid v tekhnolohichnii osviti]. *Problemy trudovoi i profesiinnoi pidhotovky* [Problems of labor and professional training], 12, 9-16 [in Ukrainian].
- Kravchenko, L. M., Khomenko, P. V., & Polonskyi, O. V. (2019). Doslidnytskyi potentsial systemy viiskovykh praktyk ta stazhuvan u profesiinii pidhotovtsi ofitseriv taktychnoho rivnia Natsionalnoi hvardii Ukrainy [The research potential of the system of military practices and internships in the professional training of officers of the tactical level of the National Guard of Ukraine]. *Ukrainian professional education*, 6, 29-30 [in Ukrainian].
- Machacha, T. S. (2019). Metodolohichni zasady formuvannia kulturolohichnoho zmistu variatyvnoho skladnyka profilnoi tekhnolohichnoi osvity. Problemy suchasnoho pidruchnyka [Methodological principles of the formation of the cultural content of the variable component of specialized technological education. Problems of the modern textbook]. *Pedahohichna dumka* [Pedagogical thought], 23, 171-183 [in Ukrainian].
- Polonskyi, O. V. (2019). Formuvannia naukovo-doslidnytskoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv u protsesi vyvchennia dystsyplin profesiinoho tsykladu yak pedahohichna problema [The formation of scientific and research competence of future officers in the process of studying the disciplines of the professional cycle as a pedagogical problem]. *Pedagogical Sciences*, 73, 78-82 [in Ukrainian].
- Sarafaniuk, E. I. (2005). *Pedahohichni umovy pidvyshchennia yakosti zahalnoviiskovoi pidhotovky kursantiv vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladiv z vykorystanniam virtualnoho modeliuvannia* [Pedagogical conditions for improving the quality of military training of cadets of higher military educational institutions using virtual simulation]. (Extended abstract of PhD diss.). Odesa [in Ukrainian].
- Sazonenko, H. S. (Ed.). (2000). *Perspektyvni osvichni tekhnolohii* [Promising educational technologies]. Kyiv: Hopak [in Ukrainian].
- Torichnyi, O. (2017). Hromadianskist u konteksti profesiinnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv [Citizenship in the context of professional competence of future officers]. *Ukrainian professional education*, 2, 84-100 [in Ukrainian].
- Torichnyi, O. V. (2016). Potentsial interaktyvnykh tekhnolohii u formuvanni fakhovoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv-trykordonnykiv [The potential of interactive technologies in the formation of professional competence of future border guards]. *Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Pedagogy*, 2. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_2_9 [in Ukrainian].
- Tutashynskyi, V. I. (2014). Poniatiino-terminolohichni aparat proektno-tekhnolohichnoi ta innovatsiinoi diialnosti [Conceptual and terminological apparatus of project-technological and innovative activity]. In *Zbirnyk materialiv IX Mizhrehionalnoho seminaru* [Collection of materials of the 19th Interregional Seminar] (pp. 41-47). Kyiv [in Ukrainian].
- Vasyshev, V. S. (2014). *Rozvytok zahalno pedahohichnoi kultury maibutnikh ofitseriv u protsesi profesiinnoi pidhotovky u viiskovomu vyshchomu navchalnomu zakladi* [Development of general pedagogical culture of future officers in the process of professional training in a military higher educational institution]. (Extended abstract of PhD diss.). Poltava [in Ukrainian].

Yevsiukov, O. F. (2006). *Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv u navchalnomu protsesi vyshchoho viiskovoho navchalnoho zakladu [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of future officers in the educational process of a higher military educational institution]*. (PhD diss.). Kharkiv [in Ukrainian].

FUTURE OFFICERS' TECHNOLOGICAL COMPETENCE AS AN EDUCATIONAL SCIENCE ISSUE

Pavlo Khomenko,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Dean of the Faculty of Physical Education and Sports;
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University;

Evhenii Denysenko,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Head of Correspondence and Distance Education Department;
National Academy of the National Guard of Ukraine

The article defines the technological competence role and place in the general structure of future officers' military-professional competence. The requirements for training a military specialist who has technological competence have been determined. It has been established that the issue of future officers' technological competence formation will be effectively solved if the following types of military-professional activities are implemented in the educational process: scientific and research, organizational and management, pedagogical, project and design, and innovation. A list of technological skills is defined for each type of future officer's activity. It is proved that the typical requirements for future officers' technological competence are determined by three interrelated components: value-motivational (intended to develop future officers' value orientations – a complex social and psychological phenomenon that determines the direction and activity of an individual, their actions and behavior, attitude to military-professional activity), cognitive-activity (generalized, dynamic, functional, general technical knowledge, abilities and skills; a system of theoretical knowledge and skills that are at the basis of key (basic, universal) competences; knowing the competence content, which is included in the structure of key competencies) and reflexive-evaluative (presupposes reflective skills that determine the level of development of self-assessment, self-control, and self-regulation, responsibility for the results of one's activities, the potential for self-realization in the military-professional sphere).

Conclusions have been drawn regarding the place and role of technological competence in the structure of future officers' military-professional competence. This competence has been considered a military specialist's integrative quality, which is structured by the interrelationship of pedagogical, managerial, project, and social skills and is a determinant of effective military-professional activity.

Keywords: *future officer, military-professional competence, technological competence, technological skills.*

Надійшла до редакції 27.09.2022 р.